

Betænkning og indstilling afgivet af Udvalget for Forretningsordenen den 24. marts 2021

Betænkning og indstilling

om

ændring af forretningsordenen for Folketinget

(Ny ordning for undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring, herunder indførelse af et granskningsudvalg)

1. Baggrund

Udvalget for Forretningsordenen afgav den 21. december 2020 beretning om etablering af en undersøgelsesform med særlig parlamentarisk forankring (beretning nr. 3).

Baggrunden herfor var, at Udvalget for Forretningsordenen i november 2020 på baggrund af en offentlig debat om regeringens ageren i sagen om aflivning af alle mink i Danmark og et konkret ønske fra en række partier om en undersøgelse heraf havde besluttet at nedsætte et underudvalg med 1 medlem fra hvert parti repræsenteret i udvalget til nærmere at overveje formen for og indholdet af en sådan undersøgelse.

Efter en række drøftelser og overvejelser, som er beskrevet nærmere i beretningen, nåede underudvalget i december 2020 med tilslutning fra alle partierne repræsenteret i underudvalget til en politisk enighed om etablering af en ny undersøgelsesform og en ny parlamentarisk ramme om iværksættelse af allerede kendte former for undersøgelser. Denne politiske enighed blev efter indstilling fra underudvalget udmøntet i beretningen fra Udvalget for Forretningsordenen, idet det samtidig blev forudsat, at dette ville skulle følges op af de lovændringer og ændringer af Folketingets forretningsorden, som er nødvendige for at gennemføre den politiske enighed nærmere.

2. Den foreslåede ordning

Udvalget for Forretningsordenen anførte i beretningen af 21. december 2020 følgende om den nye undersøgelsesform og den nye parlamentariske ramme om beslutninger om at iværksætte undersøgelser, herunder også undersøgelser under eksisterende former:

»Der bør nedsættes et fast *granskningsudvalg* i Folketinget med den opgave at varetage undersøgelse af sager, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget. Granskningsudvalget bør bestå af 1

medlem fra hver folketingsgruppe. Under hensyn til bestemmelsen i grundlovens § 52, hvorefter Folketingets valg af medlemmer til kommissioner og hverv sker efter forholdstal, vil granskningsudvalget kunne nedsættes som et underudvalg, det vil sige, at udpegningen af dets medlemmer foretages af Udvalget for Forretningsordenen, dog ikke nødvendigvis blandt Udvalget for Forretningsordenens medlemmer. Granskningsudvalget forudsættes nedsat ved eller kort efter hvert folketingsårs og hver folketingssamlings begyndelse. Det bør tilstræbes, at granskningsudvalget har en fast medlemskreds, hvis sammensætning ikke påvirkes af de konkrete sager, der er under behandling. Det kan f.eks. ske ved at fastsætte nærmere bestemmelser for granskningsudvalget om, at udskiftning af medlemmer kun kan ske i forbindelse med orlov fra Folketinget eller nedlæggelse af mandat.

Hvis medlemmer af granskningsudvalget, som repræsenterer folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, ønsker det, skal der iværksættes en *forundersøgelse*, som foretages af granskningsudvalget selv. Granskningsudvalgets virkemidler til oplysning af sagen som led i forundersøgelsen er skriftlige spørgsmål og samrådsspørgsmål til ministrene. Spørgsmålene forudsættes at følge forretningsordenens almindelige regler for skriftlige udvalgsspørgsmål og samrådsspørgsmål, dog således at samråd konsekvent afholdes i lukket form. Samråd afholdes i granskningsudvalget selv. Spørgsmålene formuleres i videst muligt omfang af granskningsudvalget som helhed.

Finder granskningsudvalget ud fra forundersøgelsen tilstrækkeligt grundlag for at drage politiske konklusioner, kan granskningsudvalget indstille til Udvalget for Forretningsordenen, at udvalget afgiver beretning herom, og at behandlingen af sagen på det foreliggende grundlag dermed afsluttes. Granskningsudvalget kan også på ethvert trin af sagen beslutte at indstille forundersøgelsen, hvis granskningsudvalget ikke finder grundlag for videre behandling. Beslut-

ning herom bør dog kun kunne tages med tilslutning fra medlemmer af granskningsudvalget, som repræsenterer folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst to tredjedele af Folketingets medlemmer.

Finder granskningsudvalget ud fra forundersøgelsen, at yderligere undersøgelser er påkrævet, kan udvalget indstille til Udvalget for Forretningsordenen, at en *egentlig undersøgelse* iværksættes, herunder hvilken nærmere form for undersøgelse der skal tages i anvendelse, jf. nedenfor. En sådan indstilling bør gives, og Udvalget for Forretningsordenen bør efterkomme den, hvis det ønskes af medlemmer af granskningsudvalget, som repræsenterer folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer. Hvis andre medlemmer af granskningsudvalget, som repræsenterer folketingsgrupper, der også udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, modsætter sig ønsket om en egentlig undersøgelse eller blot ønsker spørgsmålet behandlet i Folketinget som helhed, forudsættes, at Udvalget for Forretningsordenen foranlediger, at substansen af granskningsudvalgets indstilling kommer til forhandling i Folketingets plenum, hvorefter beslutning træffes i Folketinget som helhed ved almindeligt flertal.

De former for undersøgelse, der bør kunne iværksættes på grundlag af en indstilling fra granskningsudvalget, er følgende:

En *uvildig advokatundersøgelse*, der som hidtil vil kunne iværksættes på et i hovedsagen ulovbestemt grundlag, og som fortsat vil skulle gennemføres i alt væsentligt på baggrund af skriftligt materiale. Det forudsættes til forskel fra hidtidig praksis med hensyn til advokatundersøgelser, at kommissoriet for undersøgelsen vil skulle udarbejdes af granskningsudvalget, at granskningsudvalget skal udvælge den eller de undersøgende advokater, og at beretningen fra undersøgelsen vil skulle afgives til granskningsudvalget.

En *faglig ekspertudredning*, som ligeledes fortsat vil kunne iværksættes på ulovbestemt grundlag, og som forudsættes også i det væsentligste at skulle gennemføres på baggrund af skriftligt materiale. En faglig ekspertudredning vil navnlig kunne være relevant, hvor der er tale om at udrede forhold, som forudsætter en særlig, overvejende ikkejuridisk ekspertviden. En faglig ekspertudredning bør primært anvendes til at opnå klarhed over institutionelle forhold i forbindelse med hændelsesforløb frem for enkeltpersoners handlinger og undladelser, og kommissoriet bør ikke indebære, at der skal foretages ansvarsvurderinger.

En *undersøgelseskommission* efter de gældende regler i lov om undersøgelseskommissioner. Dette indebærer også, at de gældende regler i lovens kapitel 1 om nedsættelse af en undersøgelseskommission skal finde anvendelse. Heraf følger bl.a., at det er justitsministeren, der nedsætter en undersøgelseskommission, men at ministeren har pligt til at nedsætte en kommission, hvis Folketinget træffer beslutning om det, og at udformning af kommissorium og udpegning af kommissionens medlemmer og udspørger i det sidstnævnte tilfælde skal ske i samråd med Udvalget for Forretnings-

ordenen eller et underudvalg nedsat af udvalget. I tilknytning hertil er det antaget, at justitsministeren ikke selvstændigt kan beslutte at nedlægge en undersøgelseskommission, som er nedsat på grundlag af en folketingsbeslutning.

En *granskningskommission*, som vil udgøre en ny undersøgelsesform. Hensigten med denne er – med udgangspunkt i den grundlæggende struktur for undersøgelseskommissioner – at etablere en undersøgelsesform, som kan gennemføres hurtigere end en kommissionsundersøgelse og med klarere fokus på sagens centrale problemstillinger, og som er forankret i Folketinget frem for i regeringen. Dette skal opnås, ved at kommissoriet for undersøgelsen fastlægges af granskningsudvalget i Folketinget, og at granskningsudvalget forpligtes til at tilstræbe et så afgrænset kommissorium, at kommissionen kan afslutte sit arbejde inden for højst 1 år fra nedsættelsen af kommissionen. Granskningskommissionen vil kun med tilslutning fra granskningsudvalget kunne overskride denne tidsfrist. Forlængelsen bør i givet fald begrænses til det kortest mulige og normalt ikke overstige nogle enkelte måneder. Granskningskommissionen gives en vis adgang til inden for de ydre rammer, som kommissoriet sætter, selv at målrette sin undersøgelse til de forhold, som forekommer centrale, undervejs i arbejdet. Ved tvivlsspørgsmål skal kommissionen have adgang til at rette henvendelse til granskningsudvalget, som herefter kan præcisere opgaven. Det samme bør gælde, hvis kommissionen undervejs i arbejdet konstaterer forhold, som ikke formelt er omfattet af kommissoriet, men som har en sådan nærhed til kommissoriet, at de forekommer nærliggende at inddrage i undersøgelsen. Af hensyn til undersøgelsens uafhængighed og ønsket om et »armslængdeprincip« til undersøgelsen bør drøftelser som nævnt mellem granskningskommissionen og granskningsudvalget undervejs i arbejdet finde sted på kommissionens initiativ. I øvrigt skal bestemmelserne i lov om undersøgelseskommissioner gælde tilsvarende for granskningskommissioner, dog således at en granskningskommission altid bør bestå af mindst 3 medlemmer med en dommer som formand. Heraf følger også, at bestemmelserne i kapitel 5 og 7 i lov om undersøgelseskommissioner om vidnepligt og anden oplysningspligt ved en undersøgelse med dommerdeltagelse og om de berørte personers retsstilling vil finde tilsvarende anvendelse ved en granskningskommissions undersøgelse. Medlemmerne af kommissionen og dennes udspørger vil skulle udpeges af granskningsudvalget. Kommissoriet for en granskningskommission forudsættes primært fastlagt på grundlag af det fremkomne under forundersøgelsen, jf. ovenfor. Herudover forudsættes, at regeringen gives lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger til et udkast til kommissorium, inden dette endelig fastlægges og granskningskommissionen indleder sit arbejde.

Det forudsættes, at granskningsudvalget undervejs i granskningskommissionens undersøgelse jævnligt orienteres om, hvordan arbejdet skrider frem. Det bør som udgangspunkt ske, ved at der afholdes møder f.eks. en gang i kvartalet, hvor kommissionens medlemmer og den udspørger, som bistår kommissionen, orienterer udvalget om undersøgelsens forløb, svarende til den ordning, som i efteråret 2020 har

været fulgt med covid-19-udredningen. Orienteringen bør i almindelighed holdes på et overordnet plan og normalt ikke komme ind på indholdet af konkrete forklaringer, dokumenter m.v. eller andre enkeltheder i undersøgelsen, herunder kommissionens bevisvurderinger. Eventuel fortrolig eller klassificeret information, som er kommet i kommissionens besiddelse, kan heller ikke videregives til granskningsudvalget.

Det understreges, at granskningsudvalget også bør have mulighed for at benytte de ovennævnte undersøgelsesformer i kombination med hinanden. Herunder forekommer det nærliggende, at en uvildig advokatundersøgelse vil kunne følges op af nedsættelse af en granskningskommission, hvis det f.eks. konstateres, at der er forhold i sagen, som advokatundersøgelsen ikke har kunnet afdække i tilstrækkeligt omfang på grund af de begrænsninger i mulighederne for sagsoplysning, som ligger i advokatundersøgelsen som undersøgelsesform.

For granskningskommissioner forventes det, at Folketinget bistår kommissionen med tilrettelæggelsen af undersøgelsens praktiske aspekter, herunder tilvejebringelse af uafhængig sekretariatsbistand, egnede lokaler, it-løsninger m.v., svarende til den bistand, som regeringen yder med hensyn til den praktiske betjening af undersøgelseskommissioner. For uvildige advokatundersøgelser og faglige ekspertudredninger iværksat på grundlag af det ovenfor anførte kan der fastsættes nærmere regler om sekretariatsbistand m.v. konkret for den enkelte undersøgelse ved aftale mellem granskningsudvalget og de personer, der skal gennemføre undersøgelsen.

For granskningskommissioner samt advokatundersøgelser og faglige ekspertudredninger iværksat på grundlag af det ovenfor anførte bør undersøgelsen afsluttes med en beretning til granskningsudvalget, som danner grundlag for en indstilling fra granskningsudvalget til Udvalget for Forretningsordenen. Udvalget for Forretningsordenen vil herefter kunne afslutte sagen med afgivelse af en beretning. For behandlingen af beretninger fra undersøgelseskommissioner bør reglerne i forretningsordenens kapitel XVIII fortsat gælde.«

3. Videre proces

I forlængelse af ovenstående noterede Udvalget for Forretningsordenen sig i beretningen af 21. december 2020, at en gennemførelse af det nævnte forudsætter lovgivning, formentlig mest nærliggende i form af en ændring af lov om undersøgelseskommissioner, og opfordrede regeringen til at fremsætte lovforslag herom, således at en granskningskommission til undersøgelse af sagen vedrørende aflivning af mink ville kunne nedsættes og påbegynde sit arbejde senest i april 2021. Udvalget bemærkede endvidere, at der sideløbende hermed ville skulle gennemføres en række ændringer af Folketingets forretningsorden, som de beskrevne initiativer vedrørende nye undersøgelsesformer ville kræve, og forudsatte, at også disse ændringer ville være gennemført,

således at den nævnte granskningskommission ville kunne nedsættes og påbegynde sit arbejde senest i april 2021.

Bl.a. med henblik på at gennemføre de lovændringer, som den nævnte ordning vil kræve, har justitsministeren den 24. februar 2021 fremsat forslag til lov om ændring af lov om undersøgelseskommissioner og retsplejeloven (Indførelse af granskningskommissioner, Folketingets samtykke til nedlæggelse af undersøgelseskommissioner m.v.) (lovforslag nr. L 172).

Lovforslaget indebærer navnlig, at der i lov om undersøgelseskommissioner – hvis titel med lovforslaget ændres til lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner – indsættes et nyt kapitel 1 a om granskningskommissioner bestående af §§ 1 a-1 c.

Med den foreslåede § 1 a bestemmes, at Folketinget kan nedsætte en granskningskommission til at gennemføre en undersøgelse af afgrænset karakter af nærmere bestemte forhold af almen vigtig betydning, at en granskningskommission består af mindst 3 medlemmer, der udpeges af Folketinget, og at formanden for en granskningskommission skal være dommer, at Folketinget udpeger en person, der som udspørger i overensstemmelse med granskningskommissionens bestemmelser tilrettelægger og foretager afhøringer i granskningskommissionen, og at Folketinget sørger for, at den fornødne sekretariatsbetjening og anden praktisk bistand stilles til rådighed for granskningskommissionen.

Med den foreslåede § 1 b bestemmes, at § 3, kapitel 3 og 4, §§ 9-14, kapitel 7-9 og §§ 30 og 31 i lov om undersøgelseskommissioner med de fornødne tilpasninger finder tilsvarende anvendelse for granskningskommissioner. De pågældende bestemmelser handler om uvildighed og uafhængighed hos en undersøgelseskommissions medlemmer og udspørger, om en undersøgelseskommissions opgaver, om tilrettelæggelse af undersøgelsen m.v., om vidnepligt og anden oplysningspligt ved en kommissionsundersøgelse med dommerdeltagelse, herunder udlevering af materiale m.v. og afgivelse af forklaring for en undersøgelseskommission, om de berørte personers retsstilling, herunder bl.a. beskikkelse af bisidder, om tavshedspligt, om en undersøgelseskommissions beslutninger og domstolsprøvelse heraf, om offentlighed ved kommissionsundersøgelser og undtagelser herfra og om aktindsigt i materiale, som indgår i en kommissionsundersøgelse.

Med den foreslåede § 1 c bestemmes, at en granskningskommission afgiver en beretning om resultatet af sin undersøgelse, og at Folketinget offentliggør beretningen, medmindre ganske særlige grunde taler imod det.

Lovforslaget indeholder herudover visse justeringer af reglerne for undersøgelseskommissioners arbejde på grundlag af anbefalingerne fra Udvalget om Undersøgelseskommissioner, jf. betænkning nr. 1571/2018 om undersøgelseskommissioner og parlamentariske undersøgelsesformer. Det drejer sig om en styrkelse af kommissionsformandens kompetence til at tilrettelægge undersøgelsen, ændring af reglerne om afgørelser om tilbagekaldelse eller nægtelse af

beskikkelse af bisidder og overførelse af kompetencen til at fastsætte bisiddersalær fra justitsministeren til undersøgelseskommissionen. De foreslåede ændringer vil i kraft af henvisningen i den foreslåede nye § 1 b også finde anvendelse for granskningskommissioner.

Endelig indebærer lovforslaget på baggrund af regeringens forståelsespapir af 25. juni 2019 med visse andre partier, at der indføres en ny bestemmelse om, at undersøgelseskommissioner – uanset om de er nedsat på baggrund af en folketingsbeslutning eller ej – ikke skal kunne nedlægges af justitsministeren uden Folketingets samtykke.

4. Ændring af Folketingets forretningsorden og den kommende granskningskommission om sagen om aflivning af mink

Med det nedenstående beslutningsforslag foreslås på baggrund af beretningen af 21. december 2020 og i tilknytning til justitsministerens lovforslag de ændringer af Folketingets forretningsorden gennemført, som den beskrevne ordning for undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring forudsætter.

Med hensyn til undersøgelsen af sagen om aflivning af mink henvises til, at Udvalget for Forretningsordenen i beretningen af 21. december 2020 noterede sig, at der blandt de partier, der var nået til den politiske enighed, ligeledes var enighed om at iværksætte en undersøgelse af denne sag efter de nævnte principper for en granskningskommission i overensstemmelse med det kommissorium, som var optaget som bilag 1 til beretningen.

Indstilling

Herefter indstiller *udvalget* de i nedenstående forslag til folketingsbeslutning indeholdte ændringer af forretningsordenen til *vedtagelse*.

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for Folketinget

(Ny ordning for undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring, herunder indførelse af et granskningsudvalg)

§ 1

I forretningsordenen for Folketinget, som vedtaget den 17. december 1953 og ændret senest den 23. februar 2021, foretages følgende ændring:

1. Efter kapitel XVIII indsættes:

»Kapitel XIX

Undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring

§ 61. Udvalget for Forretningsordenen nedsætter et permanent underudvalg, Granskningsudvalget, til at varetage undersøgelse af sager, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget.

Stk. 2. Granskningsudvalget sammensættes af et medlem fra hver af de folketingsgrupper, der er repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen, samt observatørerne i dette udvalg fra Folketingets øvrige folketingsgrupper.

Stk. 3. Der kan ikke ske ændringer af Granskningsudvalgets sammensætning fra tidspunktet for dets nedsættelse og indtil udgangen af folketingssamlingen, jf. dog stk. 4 og 5.

Stk. 4. Udtræder et medlem af Granskningsudvalget af Folketinget, udpeger den folketingsgruppe, som udpegede vedkommende, et nyt medlem i stedet for vedkommende. Udtræder et medlem af Granskningsudvalget af sin folketingsgruppe, udtræder vedkommende også af Granskningsudvalget, og den pågældende folketingsgruppe udpeger et nyt medlem i stedet for vedkommende. Meddeles et medlem af Granskningsudvalget orlov efter reglerne i kapitel XV, kan den folketingsgruppe, som har udpeget vedkommende, udpege et midlertidigt medlem i stedet for vedkommende til at fungere, så længe orloven varer.

Stk. 5. Udvalget for Forretningsordenen kan, hvor særlige forhold taler for det, tillade fravigelse af stk. 3 og 4.

Stk. 6. Granskningsudvalgets møder foregår for lukkede døre.

Stk. 7. Granskningsudvalget vælger snarest efter sin nedsættelse en formand og en næstformand. Ved valget har hvert medlems stemme vægt svarende til antallet af medlemmer af den folketingsgruppe, som vedkommende repræsenterer. Bliver formands- eller næstformandsposten ledig, vælger udvalget en ny formand eller næstformand.

§ 62. Efter anmodning fra medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, iværksætter Granskningsudvalget en forundersøgelse af en sag, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget. En forundersøgelse gennemføres af Granskningsudvalget selv.

Stk. 2. Til oplysning af en sag som led i en forundersøgelse kan Granskningsudvalget stille spørgsmål til ministre til skriftlig besvarelse eller til mundtlig besvarelse under et samråd i et møde i Granskningsudvalget efter reglerne i § 8, stk. 6.

Stk. 3. Samråd i Granskningsudvalget afholdes for lukkede døre.

Stk. 4. Spørgsmål til ministre som led i en forundersøgelse drøftes, inden de stilles, i Granskningsudvalget. Ved uenighed om formen for eller udformningen af spørgsmål træffes beslutningen ved almindeligt flertal, således at hvert medlems stemme har vægt svarende til antallet af medlemmer af den folketingsgruppe, som vedkommende repræsenterer.

§ 63. Granskningsudvalget kan på ethvert trin af forundersøgelsen bringe denne til ophør, hvis Granskningsudvalget ikke finder grundlag for at behandle sagen yderligere. Beslutning herom kan kun tages med tilslutning fra medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst to tredjedele af Folketingets medlemmer.

Stk. 2. Medmindre forundersøgelsen bringes til ophør efter bestemmelsen i stk. 1, afslutter Granskningsudvalget denne med afgivelse af en indstilling til Udvalget for Forretningsordenen, jf. § 64.

§ 64. Finder medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, efter forundersøgelsen, at yderligere undersøgelser er påkrævet, indstiller Granskningsudvalget til Udvalget for Forretningsordenen, at der iværksættes en egentlig undersøgelse af sagen, med angivelse af den ønskede undersøgelsesform, jf. § 65, stk. 1. Hvis andre medlemmer af Granskningsudvalget, som også repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, modsætter sig, at en egentlig undersøgelse iværksettes, eller hvis de pågældende ønsker sagen forhandlet af Folketinget, indstiller Granskningsudvalget til Udvalget for Forretningsordenen, at sagen forhandles af Folketinget.

Stk. 2. Er der ikke medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, som efter forundersøgelsen finder, at yderligere undersøgelser er påkrævet, redegør Granskningsudvalget i indstillingen for, hvilke politiske konklusioner sagen bør føre til.

§ 65. Udvalget for Forretningsordenen tager på grundlag af en indstilling herom fra Granskningsudvalget, jf. § 64, stk. 1, 1. pkt., de fornødne skridt til at iværksætte en egentlig undersøgelse af sagen under følgende former:

- 1) En uvildig advokatundersøgelse.
- 2) En faglig ekspertudredning.
- 3) En granskningskommission, jf. kapitel 1 a i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner.
- 4) En undersøgelseskommission, jf. kapitel 1 i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner.

Stk. 2. Udvalget for Forretningsordenen tager på grundlag af en indstilling herom fra Granskningsudvalget, jf. § 64, stk. 1, 2. pkt., de fornødne skridt til, at spørgsmålet om en iværksættelse af en egentlig undersøgelse og formen herfor forhandles af Folketinget.

Bemærkninger til forslaget

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Det foreslås, at der i Folketingets forretningsorden indsættes et nyt kapitel om undersøgelser med særlig parlamentarisk forankring (kapitel XIX).

Til § 61

Med det foreslåede § 61, *stk. 1*, bestemmes, at Udvalget for Forretningsordenen nedsætter et permanent underudvalg betegnet Granskningsudvalget. Granskningsudvalgets sagsområde skal være at varetage sager, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget. Gransk-

§ 66. Granskningsudvalget fastsætter den nærmere ramme for en uvildig advokatundersøgelse eller en faglig ekspertudredning, jf. § 65, stk. 1, nr. 1 og 2, herunder opdraget for undersøgelsen eller udredningen og valget af den eller de advokater eller den eller de eksperter, der skal gennemføre undersøgelsen eller udredningen.

Stk. 2. Granskningsudvalget fastsætter kommissoriet for en granskningskommission, jf. § 65, stk. 1, nr. 3. Kommissoriet fastsættes på en sådan måde, at granskningskommissionens arbejde kan forventes afsluttet inden for 1 år fra nedsættelsen. Granskningsudvalget udpeger granskningskommissionens medlemmer, herunder formanden, og dens udsøger.

Stk. 3. Ved Granskningsudvalgets beslutninger efter stk. 1 og 2 har hvert medlems stemme vægt svarende til antallet af medlemmer af den folketingsgruppe, som vedkommende repræsenterer.

§ 67. Granskningskommissionen skal på dennes initiativ gives lejlighed til at drøfte spørgsmål om undersøgelsens retning og fremdrift med Granskningsudvalget.

§ 68. Udkommet af en uvildig advokatundersøgelse, en faglig ekspertudredning eller en granskningskommissions undersøgelse, jf. § 65, stk. 1, nr. 1-3, behandles i Granskningsudvalget, jf. dog stk. 2. Granskningsudvalget afgiver indstilling til Udvalget for Forretningsordenen om, hvilke konklusioner eller tiltag udkommet bør føre til.

Stk. 2. Beretninger fra granskningskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgåede ministres, forhold, behandles efter reglerne i kapitel XVIII.«

§ 2

Stk. 1. Folketingsbeslutningen træder i kraft dagen efter vedtagelsen.

Stk. 2. Udvalget for Forretningsordenen nedsætter snarest efter folketingsbeslutningens ikrafttræden Granskningsudvalget for den resterende del af den indeværende folketingssamling.

Granskningsudvalget forudsættes nedsat ved en beslutning i Udvalget for Forretningsordenen snarest efter hver folketingssamlingens begyndelse, dvs. ved folketingsårets begyndelse og ved Folketingets sammentræden efter nyvalg.

Granskningsudvalget vil med den foreslåede ordning være et særskilt permanent underudvalg under Udvalget for Forretningsordenen og dermed adskilt fra det eksisterende permanente underudvalg under dette udvalg, som varetager den forberedende behandling for udvalget af dets opgaver efter forretningsordenens kapitel XVIII om spørgsmål vedrørende ministeransvar, jf. forretningsordenens § 59.

Med beskrivelsen af underudvalgets formål – at varetage undersøgelse af sager, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller Folketinget – tilsigtes ingen nærmere materiel afgrænsning, og det er ikke muligt udtømmende at angive, hvilke forhold underudvalget skal kunne beskæftige sig med. Det er dog forventningen, at Granskningsudvalget som hovedregel vil skulle beskæftige sig med forhold, som Folketinget har behov for at få nærmere belyst, og som har betydning for de opgaver, som regeringen eller Folketinget udfører.

De foreslåede § 61, stk. 2-5, indeholder bestemmelser om Granskningsudvalgets sammensætning.

Det foreslås i *stk. 2*, at Granskningsudvalget sammensættes af et medlem fra hver af de folketingsgrupper, der er repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen, samt observatøerne i dette udvalg fra Folketingets øvrige folketingsgrupper. Denne sammensætning svarer til sammensætningen af det permanente underudvalg under Udvalget for Forretningsordenen, jf. forretningsordenens § 59, 2. pkt. Det vil ikke være et krav, at medlemmerne af Granskningsudvalget for de folketingsgrupper, der er repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen, selv skal være medlemmer af Udvalget for Forretningsordenen. Der vil ikke tilkomme medlemmer af Udvalget for Forretningsordenen, som ikke er medlem af en folketingsgruppe, plads i Granskningsudvalget.

Det foreslås i *stk. 3*, at der ikke kan ske ændringer af Granskningsudvalgets sammensætning fra tidspunktet for dets nedsættelse og indtil udgangen af folketingssamlingen, jf. dog de foreslåede bestemmelser i *stk. 4* og *5*. Formålet hermed er – i overensstemmelse med hensigten i Udvalget for Forretningsordenens beretning af 21. december 2020 om etablering af en undersøgelsesform med særlig parlamentarisk forankring – at sikre, at Granskningsudvalget får en fast medlemskreds mindst for en folketingssamling ad gangen. Folketingsgrupperne vil således som det klare udgangspunkt ikke have mulighed for at indskifte medlemmer i Granskningsudvalget, hverken varigt eller midlertidigt.

Som en undtagelse fra hovedreglen om, at Granskningsudvalget skal have en fast medlemskreds mindst for en folketingssamling ad gangen, foreslås i *stk. 4, 1. pkt.*, at hvis et medlem af Granskningsudvalget udtræder af Folketinget, udpeger den folketingsgruppe, som udpegede vedkommende, et nyt medlem i stedet for vedkommende. Muligheden vil alene kunne anvendes ved det pågældende medlems egentlige udtræden af Folketinget, dvs. ved nedlæggelse af mandat, ved tab af mandat på grund af tab af valgbarhed eller ved dødsfald.

Som en yderligere undtagelse fra hovedreglen om, at Granskningsudvalget skal have en fast medlemskreds mindst for en folketingssamling ad gangen, foreslås i *stk. 4, 2. pkt.*, at hvis et medlem af Granskningsudvalget udtræder af den folketingsgruppe, som har udpeget vedkommende, udtræder vedkommende også af Granskningsudvalget, og den pågældende folketingsgruppe udpeger et nyt medlem i stedet for vedkommende. Herved sikres, at Granskningsud-

valget vil vedblive at være sammensat af et medlem fra hver af de folketingsgrupper, der er repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen, samt observatøerne i dette udvalg fra Folketingets øvrige folketingsgrupper.

Ydermere foreslås i *stk. 4, 3. pkt.*, som en undtagelse fra hovedreglen om, at Granskningsudvalget skal have en fast medlemskreds mindst for en folketingssamling ad gangen, at hvis et medlem af Granskningsudvalget meddeles orlov efter reglerne i forretningsordenens kapitel XV, kan den folketingsgruppe, som har udpeget vedkommende, udpege et midlertidigt medlem i stedet for vedkommende til at fungere, så længe orloven varer. Bestemmelsen vil omfatte alle former fra orlov fra Folketinget, jf. reglerne i forretningsordenens kapitel XV. Udpegning af et midlertidigt medlem til Granskningsudvalget foreslås af hensyn til fleksibilitet for folketingsgrupperne ikke gjort obligatorisk for den pågældende folketingsgruppe. F.eks. kan det være nærliggende, at en folketingsgruppe ikke vil ønske at udpege et midlertidigt medlem til Granskningsudvalget, hvis det ordinære medlems orlov kun ventes at være kortvarig og falder i en periode, hvor der kun er beskeden aktivitet i Granskningsudvalget. Følgen af at unnlade at udpege et midlertidigt medlem vil naturligvis være, at folketingsgruppen ikke vil være repræsenteret i Granskningsudvalget under det ordinære medlems orlov.

Endelig foreslås i § 62, *stk. 5*, generelt bestemt, at Udvalget for Forretningsordenen, hvor særlige forhold taler for det, skal kunne tillade fravigelse af *stk. 3* og *4*. Hensynet bag den foreslåede mulighed for dispensation fra *stk. 3* er navnlig, at der også uden for de undtagelser, der fremgår af *stk. 4*, kan tænkes at forekomme tilfælde, hvor en folketingsgruppe – uanset udgangspunktet om en fast medlemskreds – kan have et velbegrundet ønske om, at gruppens medlem af Granskningsudvalget varigt eller midlertidigt erstattes af et andet medlem. Sådanne tilfælde kan være vanskelige at regulere udtømmende.

Når det foreslås, at dispensationsmuligheden også skal omfatte *stk. 4*, sigtes navnlig til den situation, at det bør være muligt at tillade, at et midlertidigt medlem af Granskningsudvalget, som er medlem af udvalget i anledning af et andet medlems orlov, fortsætter i Granskningsudvalget i en vis periode efter det ordinære medlems tilbagevenden, f.eks. indtil en sag, der er under behandling i Granskningsudvalget, er afsluttet.

Det understreges, at det ikke vil være muligt at tillade, at mere end ét folketingsmedlem for samme folketingsgruppe samtidig er medlem af Granskningsudvalget, eller at medlemmer af Folketinget uden for folketingsgrupperne er medlemmer af Granskningsudvalget.

Det foreslås i § 61, *stk. 6*, generelt bestemt, at Granskningsudvalgets møder skal foregå for lukkede døre.

Særligt om andre folketingsmedlemmers mulighed for at deltage i samråd i Granskningsudvalget som led i forundersøgelser henvises til bemærkningerne til § 62, *stk. 2*, nedenfor.

Det foreslås i § 61, stk. 7, 1. pkt., at Granskningsudvalget snarest efter sin nedsættelse vælger en formand og en næstformand. Endvidere foreslås i 2. pkt., at hvert medlems stemme ved valget har vægt svarende til antallet af medlemmer af den folketingsgruppe, som vedkommende repræsenterer. Endelig foreslås i 3. pkt., at hvis formands- eller næstformandsposten bliver ledig, vælger udvalget en ny formand eller næstformand.

Da Granskningsudvalget vil være et underudvalg under Udvalget for Forretningsordenen, vil det ikke indgå i forholdstalsfordelingen af formands- og næstformandsposter i Folketingets udvalg, jf. forretningsordenens § 8, stk. 1, 1. og 2. pkt., ligesom de øvrige regler om fremgangsmåden for valg af udvalgsformænd og -næstformænd i forretningsordenens § 8, stk. 1 og 2, ikke vil finde anvendelse.

Bestemmelsen i 2. pkt. om, at medlemmerne ved valget af formand og næstformand har stemmewægte svarende til antallet af medlemmer af deres folketingsgrupper, skal ses i sammenhæng med, at Granskningsudvalget ikke vil være forholdsmæssigt sammensat i forhold til folketingsgruppernes størrelsesforhold. Ved bestemmelsen om stemmewægte undgås, at medlemmer for mindre folketingsgrupper får en uforholdsmæssig stor indflydelse og medlemmer af større folketingsgrupper en uforholdsmæssig lille indflydelse på formands- og næstformandsvalget, som det ville være tilfældet ved almindeligt flertalsvalg i Granskningsudvalget.

Bestemmelsen i det foreslåede 3. pkt. sigter til den situation, at formands- eller næstformandsposten bliver ledig i løbet af en folketingssamling. Bestemmelsen indebærer, at der i dette tilfælde foretages nyvalg til den ledige post. Også ved dette valg vil Granskningsudvalgets medlemmer have stemmewægte svarende til antallet af medlemmer af deres folketingsgrupper.

Til § 62

Det foreslås i § 62, stk. 1, at Granskningsudvalget efter anmodning fra medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, iværksætter en forundersøgelse af en sag, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget. Endvidere foreslås, at en forundersøgelse gennemføres af Granskningsudvalget selv.

For så vidt angår afgrænsningen af sager, der påkalder sig kritisk opmærksomhed i offentligheden eller i Folketinget, henvises til bemærkningerne til § 61, stk. 1, ovenfor.

En forundersøgelse vil være det første skridt i Granskningsudvalgets behandling af en sag. Hensigten med forundersøgelsen er at skabe bedre overblik over en sag og danne grundlag enten for selvstændige politiske konklusioner eller for en kommende beslutning om en egentlig undersøgelse i en anden form.

Det forudsættes, at Granskningsudvalget orienterer Udvalget for Forretningsordenen og vedkommende fagudvalg om beslutningen om at iværksætte en forundersøgelse. Det

samme gælder for beslutninger om at bringe en forundersøgelse til ophør, jf. det foreslåede § 63, stk. 1, og bemærkningerne hertil.

Formålet med den nævnte orientering vil alene være at gøre Udvalget for Forretningsordenen og fagudvalget bekendt med, at der foregår en forundersøgelse i Granskningsudvalgets regi. Det forudsættes således ikke, at forundersøgelsen eller orienteringen herom bevirker, at fagudvalget – eller Folketingets udvalg og medlemmer i øvrigt – afskæres fra at beskæftige sig med den pågældende sag, herunder benytte almindelige parlamentariske virkemidler til at søge den belyst. Af samme grund bør forundersøgelsen ikke medføre, at regeringen i mindre omfang eller på anden måde end ellers besvarer spørgsmål om sagen fra Folketingets øvrige udvalg og medlemmer.

Det er forventningen, at en forundersøgelse vil være en dynamisk størrelse, således forstået, at Granskningsudvalget løbende vil kunne tilpasse forundersøgelsens sigte og midler, efterhånden som forundersøgelsen skrider frem. Det forventes af samme grund ikke, at der vil skulle udarbejdes et formelt opdrag eller kommissorium eller en fast plan for gennemførelsen, dog er det naturligvis ikke udelukket, at Granskningsudvalget vil kunne sammenfatte en beskrivelse af undersøgelsens genstand og en plan for gennemførelsen som en form for arbejdsdokumenter til brug for arbejdet. Der bør ske en form for skriftlig dokumentation for selve det, som der er besluttet at iværksætte en forundersøgelse om, hvilket f.eks. vil kunne ske som en del af et mødereferat.

I det foreslåede § 62, stk. 2, bestemmes, at Granskningsudvalget til oplysning af en sag som led i en forundersøgelse kan stille spørgsmål til ministre til skriftlig besvarelse eller til mundtlig besvarelse under et samråd med Granskningsudvalget. Dette vil ske efter forretningsordenens almindelige regler for udvalgsspørgsmål til ministrene til skriftlig besvarelse og samrådsspørgsmål, jf. dog stk. 3 og bemærkningerne hertil nedenfor. Forundersøgelsen forudsættes at ske med udvalgsspørgsmål til skriftlig besvarelse og samrådsspørgsmål som eneste oplysningsmidler. Granskningsudvalgets medlemmer er dog naturligvis ikke afskåret fra også at betjene sig af offentligt tilgængelige kilder og offentligt tilgængeligt materiale. Det samme gælder for øvrigt materiale, som de måtte have fået indsigt i som led i deres almindelige parlamentariske arbejde, idet naturligvis gældende regler om fortrolighed skal iagttages.

Uagtet at Granskningsudvalget som det klare udgangspunkt har en fast medlemskreds, forudsættes det, at Granskningsudvalgets medlemmer specifikt under samråd som led i forundersøgelser vil have mulighed for at lade sig bistå af 1 til 2 andre medlemmer af deres folketingsgrupper, som f.eks. har en særlig indsigt i den sag, der er under behandling. Det forventes, at det hensigtsmæssige omfang heraf som udgangspunkt tilrettelægges ved drøftelse i Granskningsudvalget, herunder på baggrund af de løbende erfaringer. I fornødent omfang vil det også være en mulighed at

tage spørgsmål herom op til drøftelse i Udvalget for Forretningsordenen.

Det bemærkes, at ministrene ikke i videre omfang, end det i øvrigt er tilfældet i folketingsarbejdet, vil være forpligtet til at besvare spørgsmål eller til at udlevere bestemte oplysninger eller bestemt materiale i forbindelse med besvarelse af spørgsmål.

Samråd som led i forundersøgelsen vil skulle afholdes i Granskningsudvalget selv. I den forbindelse foreslås bestemt i det foreslåede § 62, stk. 3, at samråd i Granskningsudvalget afholdes for lukkede døre. Det vil således ikke være en mulighed at afholde åbne samråd som led i forundersøgelsen.

Det foreslås bestemt i § 62, stk. 4, at spørgsmål til ministre som led i en forundersøgelse drøftes i Granskningsudvalget, inden de stilles. Dette vil gælde både for udvalgsspørgsmål til skriftlig besvarelse og for samrådsspørgsmål. Med bestemmelsen er det hensigten at sikre, at der i højere grad end sædvanligt i folketingsudvalg – hvor samrådsspørgsmål og udvalgsspørgsmål til skriftlig besvarelse som praktisk hovedregel stilles uden nogen forudgående drøftelse i udvalgene – så vidt muligt kan nås til brede forståelser i Granskningsudvalget om genstanden for og formuleringen af spørgsmål, der stilles som led i en forundersøgelse. Drøftelsen vil eventuelt kunne finde sted på skriftligt grundlag.

For det tilfælde, at der ikke ved drøftelsen kan opnås enighed om formen – samrådsspørgsmål til besvarelse i et lukket samråd eller skriftligt udvalgsspørgsmål – for et spørgsmål eller om den konkrete udformning heraf, foreslås, at Granskningsudvalget træffer beslutning herom ved simpelt flertal, således at hvert medlems stemme har vægt svarende til antallet af medlemmer af vedkommendes folketingsgruppe. Det forudsættes dog, at der generelt udvises lydhørhed over for ønsker fra mindretal om at stille spørgsmål, og at et simpelt flertal ikke reelt blokerer for gennemførelsen af en forundersøgelse, når en sådan er ønsket gennemført af et mindretal af den størrelse, som kræves efter det foreslåede stk. 1.

Til § 63

Det foreslås i § 63, stk. 1, 1. pkt., at Granskningsudvalget på ethvert trin af forundersøgelsen skal kunne bringe denne til ophør, hvis Granskningsudvalget ikke finder grundlag for at behandle sagen yderligere. I bestemmelsens 2. pkt. foreslås, at beslutning om at bringe en forundersøgelse til ophør kun skal kunne tages med tilslutning fra medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst to tredjedele af Folketingets medlemmer.

Muligheden for at bringe en forundersøgelse til ophør undervejs i arbejdet afspejler den forholdsvis dynamiske karakter, som forundersøgelser er tiltænkt. Det er hensigten med bestemmelsen, at det på en forholdsvis formløs måde skal kunne besluttes ikke at gå videre med forundersøgelsen, hvis de oplysninger, der er opnået indtil da, eller sagens ud-

vikling i øvrigt indikerer, at sagen ikke vil give grundlag for at foretage mere, herunder drage politiske konklusioner eller tage skridt til at iværksætte egentlige undersøgelser. Det forudsættes, at der sker en form for skriftlig dokumentation for selve Granskningsudvalgets beslutning om at bringe forundersøgelsen til ophør, som det mindste som en del af et mødereferat. Endvidere forudsættes, at Udvalget for Forretningsordenen og vedkommende fagudvalg orienteres om beslutningen.

Bestemmelsen i det foreslåede 2. pkt. skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i det foreslåede § 62, stk. 1, 1. pkt., hvorefter Granskningsudvalget iværksætter en forundersøgelse af en sag efter anmodning fra medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer. Denne mindretalsbeskyttelse ville kunne blive illusorisk, hvis mindretallet nok kunne kræve en forundersøgelse iværksat, men et almindeligt flertal i princippet umiddelbart herefter kunne beslutte at bringe forundersøgelsen til ophør.

I det foreslåede § 63, stk. 2, bestemmes, at Granskningsudvalget, medmindre forundersøgelsen bringes til ophør efter bestemmelsen i stk. 1, afslutter denne med afgivelse af en indstilling til Udvalget for Forretningsordenen. Nærmere om denne indstilling fremgår af den foreslåede § 64, jf. bemærkningerne hertil nedenfor.

Til § 64

I det foreslåede § 64, stk. 1, 1. pkt., bestemmes, at hvis medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, efter forundersøgelsen finder, at yderligere undersøgelser er påkrævet, indstiller Granskningsudvalget til Udvalget for Forretningsordenen, at der iværksættes en egentlig undersøgelse af sagen, med angivelse af den ønskede undersøgelsesform.

Der henses her og gennemgående i den foreslåede § 64 til den situation, at Granskningsudvalget har fuldendt sin forundersøgelse – og altså ikke forinden har bragt den til ophør efter reglerne i det foreslåede § 63, stk. 1 – og således er nået til et stadium, hvor det ikke længere vurderes, at der med de midler, der er til rådighed for en forundersøgelse, kan opnås en yderligere belysning af sagen, som vil bidrage til den politiske bedømmelse heraf.

Mindretalsbeskyttelsen skal ses i sammenhæng med bestemmelsen i det foreslåede § 62, stk. 1, 1. pkt., jf. bemærkningerne ovenfor til det foreslåede § 63, stk. 1, 2. pkt.

Granskningsudvalgets indstilling vil skulle angive, hvilken nærmere undersøgelsesform der ønskes, jf. de muligheder, der fremgår af det foreslåede § 65, stk. 1. Det forudsættes, at de pågældende medlemmer allerede over for Granskningsudvalget fremkommer med et ønske til undersøgelsesformen, men at dette drøftes i Granskningsudvalget, inden indstillingen til Udvalget for Forretningsordenen afgives.

Hvis medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, ønsker en egentlig undersøgelse af én form, mens mindst en tilsvarende kreds af medlemmer af Granskningsudvalget også ønsker en egentlig undersøgelse, men af en anden form, forudsættes, at beslutningen om undersøgelsens form træffes af Udvalget for Forretningsordenen, medmindre spørgsmålet foranlediges forhandlet af Folketinget, jf. det foreslåede 2. pkt.

I det foreslåede § 64, stk. 1, 2. pkt., bestemmes, at hvis andre medlemmer af Granskningsudvalget, som også repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, modsætter sig, at en egentlig undersøgelse iværksættes, eller hvis de pågældende ønsker sagen forhandlet af Folketinget, indstiller Granskningsudvalget til Udvalget for Forretningsordenen, at sagen forhandles af Folketinget.

Der sigtes til den situation, at der efter forundersøgelsen foreligger et ønske fra medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, om en egentlig undersøgelse – men at mindst en tilsvarende kreds af medlemmer af Granskningsudvalget modsætter sig iværksættelsen af en egentlig undersøgelse eller blot ønsker sagen forhandlet af Folketinget som helhed. For denne situation foreskriver bestemmelsen, at det indstilles til Udvalget for Forretningsordenen, at sagen forhandles af Folketinget.

I det foreslåede § 64, stk. 2, bestemmes, at hvis der ikke er medlemmer af Granskningsudvalget, som repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der tilsammen udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, som efter forundersøgelsen finder, at yderligere undersøgelser er påkrævet, redegør Granskningsudvalget i indstillingen for, hvilke politiske konklusioner sagen bør føre til. Det bemærkes, at der ikke vil være noget til hinder for, at forskellige medlemmer af Granskningsudvalget i indstillingen giver udtryk for forskellige opfattelser.

Det er ikke fundet nødvendigt eller hensigtsmæssigt at foreskrive i forretningsordenen, hvilke skridt Udvalget for Forretningsordenen kan eller bør tage som opfølgning på en indstilling som nævnt. Det vil være en nærliggende mulighed i de fleste tilfælde, at udvalget giver de politiske konklusioner, som sagen giver anledning til, udtryk i en beretning af almen art. Beslutningen vil dog bero på politiske vurderinger i det konkrete tilfælde.

Til § 65

Det foreslås i § 65, stk. 1, bestemt, at Udvalget for Forretningsordenen på grundlag af en indstilling herom fra Granskningsudvalget, jf. § 64, stk. 1, 1. pkt., tager de fornødne skridt til at iværksætte en egentlig undersøgelse af sagen under en af fire former: en uvildig advokatundersøgelse, en faglig ekspertudredning, en granskningskommission, jf. kapitel 1 a i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, og en undersøgelseskommission,

jf. kapitel 1 i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner.

Om de nævnte undersøgelsesformer henvises til det i betænkningen gengivne fra Udvalget for Forretningsordenens beretning af 21. december 2020 om etablering af en undersøgelsesform med særlig parlamentarisk forankring. Om granskningskommissioner henvises endvidere til det af justitsministeren den 24. februar 2021 fremsatte forslag til lov om ændring af lov om undersøgelseskommissioner og retsplejeloven (lovforslag nr. L 172).

Som det også fremgår af den nævnte beretning, forudsættes, at Udvalget for Forretningsordenen efterkommer en indstilling fra Granskningsudvalget om at iværksætte en egentlig undersøgelse. Den foreslåede bestemmelse forudsætter på den baggrund ikke, at Udvalget for Forretningsordenen foretager en selvstændig stillingtagen til Granskningsudvalgets indstilling.

Særlig for det tilfælde, at der måtte foreligge to konkurrerende ønsker fra kredse af medlemmer af Granskningsudvalget, som begge repræsenterer en eller flere folketingsgrupper, der udgør mindst en tredjedel af Folketingets medlemmer, om egentlige undersøgelser, men i forskellig form, forudsættes dog, at Udvalget for Forretningsordenen ved almindeligt flertal i udvalget træffer beslutningen om formen.

For så vidt angår nedsættelse af undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, bemærkes, at Udvalget for Forretningsordenen ikke selvstændigt vil kunne beslutte, at disse skal nedsættes. En undersøgelseskommission nedsættes af justitsministeren, som dog skal nedsætte en undersøgelseskommission, hvis Folketinget vedtager en beslutning herom, jf. § 1, stk. 1, 2. pkt., i lov om undersøgelseskommissioner. En granskningskommission vil efter det førnævnte lovforslag kunne nedsættes af Folketinget. Det forudsættes på den baggrund, at det nærmere skridt, som Udvalget for Forretningsordenen vil skulle tage på baggrund af en indstilling fra Granskningsudvalget, vil være at udarbejde og lade fremsætte beslutningsforslag om nedsættelsen.

Det foreslås i § 65, stk. 2, bestemt, at Udvalget for Forretningsordenen på grundlag af en indstilling herom fra Granskningsudvalget, jf. § 64, stk. 1, 2. pkt., tager de fornødne skridt til, at spørgsmålet om en iværksættelse af en egentlig undersøgelse og formen herfor forhandles af Folketinget.

Den mest nærliggende form, hvori sagen kan bringes til forhandling i Folketinget, vil være et beslutningsforslag, der fremkommer som indstilling fra Udvalget for Forretningsordenen. Et sådant beslutningsforslag vil skulle undergives to behandlinger i Folketinget efter tilsvarende regler, som gælder for lovforslags 2. og 3. behandling, jf. forretningsordenens § 17, stk. 1, 5. pkt. Imellem de to behandlinger vil sagen, hvis der konkret er ønske herom, kunne undergives fornyet udvalgsbehandling, hvor der bl.a. vil kunne stilles ændringsforslag.

Det forudsættes, at spørgsmålet i givet fald endeligt afgøres af Folketinget som helhed.

Til § 66

Det foreslås i § 66, stk. 1, bestemt, at Granskningsudvalget fastsætter den nærmere ramme for en uvildig advokatundersøgelse eller en faglig ekspertudredning, jf. de foreslåede bestemmelser i § 65, stk. 1, nr. 1 og 2, herunder opdraget for undersøgelsen eller udredningen og valget af den eller de advokater eller den eller de eksperter, der skal gennemføre undersøgelsen eller udredningen.

Det er hensigten med bestemmelsen, at Granskningsudvalget selvstændigt træffer de nævnte beslutninger om uvildige advokatundersøgelser og faglige ekspertudredninger.

Om uvildige advokatundersøgelser og faglige ekspertudredninger generelt henvises til det i betænkningen gengivne fra Udvalget for Forretningsordenens beretning af 21. december 2020 om etablering af en undersøgelsesform med særlig parlamentarisk forankring.

I § 66, stk. 2, foreslås i 1. pkt. bestemt, at Granskningsudvalget fastsætter kommissoriet for en granskningskommission, jf. den foreslåede bestemmelse i § 65, stk. 1, nr. 3, mens det i 2. pkt. foreslås bestemt, at kommissoriet skal fastsættes på en sådan måde, at granskningskommissionens arbejde kan forventes afsluttet inden for 1 år fra nedsættelsen, og i 3. pkt. foreslås bestemt, at granskningsudvalget udpeger granskningskommissionens medlemmer, herunder formanden, og dens udspørger.

Med de foreslåede bestemmelser i 1. og 3. pkt. er det hensigten, at Granskningsudvalget selvstændigt træffer de nævnte beslutninger om granskningskommissioner. Der er således tale om, at Folketinget ved bestemmelsen henlægger kompetencerne til at fastsætte kommissorium for en granskningskommission og udpege granskningskommissionens medlemmer og udspørger, jf. den ved lovforslag nr. L 172 foreslåede § 1 a i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, til Granskningsudvalget.

Beslutningerne vil naturligvis skulle træffes med respekt for de lovbestemte regler om granskningskommissioners sammensætning og udpegning.

Med hensyn til den foreslåede bestemmelse i 2. pkt. om afgrænsning af kommissoriets omfang forudsættes tidspunktet for nedsættelsen at være det tidspunkt, hvor Granskningsudvalget både har besluttet et endeligt kommissorium og udpeget granskningskommissionens medlemmer og udspørger.

Kommissoriet for en granskningskommission forudsættes primært fastlagt på grundlag af det fremkomne under forundersøgelsen.

Herudover forudsættes, at regeringen gives lejlighed til at fremkomme med sine bemærkninger til et udkast til kommissorium, inden dette endeligt fastlægges.

I § 66, stk. 3, foreslås bestemt, at ved Granskningsudvalgets beslutninger efter stk. 1 og 2 har hvert medlems stemme vægt svarende til antallet af medlemmer af den folketingsgruppe, som vedkommende repræsenterer. Det bemærkes i den forbindelse, at Granskningsudvalget ikke er forholdsmæssigt sammensat i forhold til folketingsgruppernes størrelsesforhold. Med den foreslåede bestemmelse undgås, at medlemmer for mindre folketingsgrupper får en uforholdsmæssig stor og medlemmer af større folketingsgrupper en uforholdsmæssig lille indflydelse på beslutningerne, som det ville være tilfældet ved almindelige flertalsbeslutninger i Granskningsudvalget.

Undersøgelseskommissioner vil fortsat skulle nedsættes efter de gældende regler i kapitel 1 i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner.

Til § 67

I § 67 foreslås bestemt, at granskningskommissionen på dennes initiativ skal gives lejlighed til at drøfte spørgsmål om undersøgelsens retning og fremdrift med Granskningsudvalget.

Om hensigten hermed henvises til det i betænkningen gengivne fra Udvalget for Forretningsordenens beretning af 21. december 2020 om etablering af en undersøgelsesform med særlig parlamentarisk forankring.

Som det fremgår heraf, vil granskningskommissionen kunne rette henvendelse til Granskningsudvalget med henblik på en drøftelse af eventuelle tvivlsspørgsmål med hensyn til undersøgelsens retning og fremdrift, herunder hvis kommissionen undervejs i arbejdet konstaterer forhold, som ikke formelt er omfattet af kommissoriet, men som har en sådan nærhed til kommissoriet, at de forekommer nærliggende at inddrage i undersøgelsen, eller hvis kommissionen vurderer, at der vil være behov for en vis kortere forlængelse af tidsrammen for undersøgelsen.

Det understreges, at sådanne drøftelser af hensyn til undersøgelsens uafhængighed og ønsket om et »armslængdeprincip« til undersøgelsen alene bør finde sted på granskningskommissionens initiativ.

Om samspillet mellem Granskningsudvalget og en granskningskommission i løbet af kommissionens arbejde henvises i øvrigt til punkt 2.2.1. i de almindelige bemærkninger til det af justitsministeren fremsatte forslag til lov om ændring af lov om undersøgelseskommissioner og retsplejeloven (L 172).

Heraf fremgår bl.a., at granskningskommissioner, ligesom undersøgelseskommissioner, vil være selvstændige, uafhængige kollegiale myndigheder, der selv tilrettelægger deres undersøgelse. Det indebærer bl.a., at Folketinget – som justitsministeren i forhold til undersøgelseskommissioner – i kommissoriet vil kunne opfordre granskningskommissionen til at afslutte sit arbejde inden for en nærmere angiven tidsfrist, men at Folketinget ikke vil kunne udstede retligt bindende instruktioner til kommissionen herom. Granskningskommissionen kan således ikke tilpligtes at afgive sin beret-

ning, førend kommissionen vurderer, at dette kan ske på fyldestgørende og retssikkerhedsmæssigt betryggende vis.

I samme forbindelse fremgår endvidere heraf, at Folketinget vil kunne anmode granskningskommissionen om generelle orienteringer om undersøgelsens fremdrift. Granskningskommissionens uafhængige stilling vil – foruden tavshedspligten om det materiale, der indgår i undersøgelsen – imidlertid indebære, at en granskningskommission ikke forud for afgivelsen af beretning kan forpligtes til f.eks. at redegøre for indholdet af indsamlet materiale eller granskningskommissionens foreløbige vurderinger m.v.

Til § 68

I § 68, stk. 1, foreslås bestemt, at udkommet af en uvildig advokatundersøgelse, en faglig ekspertudredning eller en granskningskommissions undersøgelse, jf. de foreslåede bestemmelser i § 65, stk. 1, nr. 1-3, behandles i Granskningsudvalget, og at Granskningsudvalget afgiver indstilling til Udvalget for Forretningsordenen om, hvilke konklusioner eller tiltag udkommet bør føre til.

Granskningsudvalgets indstilling til Udvalget for Forretningsordenen vil – naturligvis afhængig af undersøgelsens resultater – f.eks. kunne gå ud på, at der afgives en beretning med politiske konklusioner om sagen. Hvis resultatet af f.eks. en advokatundersøgelse indikerer, at der kan være yderligere forhold at undersøge, som ikke har kunnet afdækkes fuldt inden for de rammer, der gælder for advokatundersøgelser, vil det også være en mulighed at indstille til Udvalget for Forretningsordenen, at der iværksættes en videre undersøgelse i form af en granskningskommission eller en undersøgelseskommission. Det forudsættes, at en beslutning herom vil kunne træffes, uden at der skal iværksættes en ny forundersøgelse efter reglerne i de foreslåede §§ 62 og 63. Det understreges, at det nævnte ikke er udtømmende for mulighederne, og at indstillingens nærmere indhold vil afhænge af de politiske overvejelser, som udkommet af den enkelte undersøgelse måtte give anledning til.

Opfølgningen på en undersøgelseskommissions beretning vil, forudsat at den vedrører ministres forhold, fortsat skulle

ske efter reglerne i forretningsordenens kapitel XVIII. Det forudsættes, at heller ikke opfølgningen på en beretning fra en undersøgelseskommission, der ikke måtte vedrøre ministres forhold, vil skulle ske efter de foreslåede nye regler.

I § 68, stk. 2, foreslås bestemt, at beretninger fra granskningskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgæede ministres, forhold, behandles efter reglerne i forretningsordenens kapitel XVIII. Dermed vil sådanne beretninger skulle behandles på samme måde som beretninger fra undersøgelseskommissioner, der vedrører ministres, herunder afgæede ministres, forhold. Dette indebærer bl.a., at en række regler om retssikkerhed for vedkommende ministre eller ministre, som fremgår af forretningsordenens §§ 56-58, vil finde anvendelse. Det indebærer endvidere, at det vil være det eksisterende faste Underudvalg under Udvalget for Forretningsordenen, der skal varetage den videre behandling af sagen, efter at granskningskommissionens beretning foreligger, jf. forretningsordenens § 59.

Til § 2

Det foreslås i stk. 1, at folketingsbeslutningen træder i kraft dagen efter vedtagelsen.

Det bemærkes, at det er forventningen, at Udvalget for Forretningsordenen følger udviklingen i anvendelsen af den nye ordning, og at erfaringerne hermed – på Granskningsudvalgets eller andres foranledning – vil kunne danne grundlag for overvejelser om eventuelle tilpasninger.

Det foreslås i stk. 2, at Udvalget for Forretningsordenen snarest efter folketingsbeslutningen ikrafttræden nedsætter Granskningsudvalget for den resterende del af den indeværende folketingssamling. Der vil herefter ske ny nedsættelse af Granskningsudvalget ved begyndelsen af den førstkomende nye folketingssamling efter folketingsbeslutningens ikrafttræden, dvs. ved begyndelsen af folketingsåret 2021-22 eller ved Folketingets sammentræden efter et eventuelt folketingsvalg forinden.

Henrik Dam Kristensen (S) fmd. Karen Ellemann (V) nfmd. Pia Kjærsgaard (DF) Rasmus Helveg Petersen (RV)

Trine Torp (SF) Mogens Jensen (S) Annette Lind (S) Jeppe Bruus (S) Leif Lahn Jensen (S) Lennart Damsbo-Andersen (S)

Andreas Steenberg (RV) Jacob Mark (SF) Peder Hvelplund (EL) Susanne Zimmer (UFG) Sophie Løhde (V)

Karsten Lauritzen (V) Hans Christian Schmidt (V) Peter Skaarup (DF) Mai Mercado (KF) Peter Seier Christensen (NB)

Simon Emil Ammitzbøll-Bille (UFG)

Liberal Alliance, Alternativet, Inuit Ataqatigiit, Siumut, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	39	Alternativet (ALT)	1
Dansk Folkeparti (DF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Radikale Venstre (RV)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1
Enhedslisten (EL)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	13	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	8
Nye Borgerlige (NB)	4		